

84 De Regia Protect. vi oppress. appell.

d. sent. Rom. quam Doctores citati reddunt, tum etiam quoniam provisionis intimatio non est citatio, nec aliquid jurisdictionale continet, sed est quædam men-
tio, & certioratio monitorialis, que nullam arguit,

6 nec supponit superioritatem, ac propterea à quounque judge, carente jurisdictione etiam alias incapace laico, scilicet, fieri potest clericu, tanquam actus extra judicialis; ita probat gl. celebris in c. cum caus. de off. deleg. (que inter utramque citationem hanc ponit differentiam) Matthæus de Affict. in decif. Neapol. 24.n.8. docent Jacob. Butriga. Paul. & Bald. in Testamento omnia, per text. ibi. C. de testam. Bal. in l. prescriptio. C. si contrariaj vel util. publ. Eli. in c. cum inter. col. 8. de exceptio. Jafred. Lanf. Balb. in suis obser. decif. 323. incipit. citatio. Marant. de ord. judicio. 4.p.d. 11.n.46. ubi pulchre Bobad. in polis. l. 2.c. 18.n.131. qui affirmant, quod si quis compareat coram iudice seculari dicere, iuri suo est conionum, ut aliquid intimarent alicui clericu, & ut certiorato prejudicium fiat, ut interpellatus confundatur in mora, seu mala fide, ut ad hunc effectum praedictus iudex secularis licet potest facere dictam intimidationem, & certiorationem, seu monitionem, de quo nos latissime supra, hoc cap. a n. 129. tractavimus, circa intimidationem provisionis ordinariae: ergo sequitur manifestè, ut ad illam provisionis Regiae intimidationem non sint necessariae requisitoria literæ, maxime ut evitentur dilatations, quas violentia pendens non patitur, prout superius diximus hoc cap.

8 Tamen tamen erit, ut ipsa provisio presentetur in eodem tribunali Regio: ubi deget iudex vi opprimentis, scilicet, en el acuerdo, cum petitione negotii facta relatione, ut iubeat cuiuslibet tabellionis illum intimare, si intimidatione facta, provisionis non obtinenter, lecunda iuffio ab eadem audiencia Regia, à qua prima emanavit postuletur, & illi prout supra intimata, ulterius illo recusante à violentie desistere, tercia iustio, cum temporalitate occupationis (prout superius) expediatur, ad hanc autem exequendam utile judicare, ut tribunal pro quod expeditur, rescribat (non per viam requisitoria, sed simpliciter cum urbanitate, facta negotiis simpli relatione) alteri tribunali Regio, ut committatas poenas exequatur.

10 Secunda autem difficultas, qua oritur ex d. l. Regia, supra citata ad principium hujus s. illa sit, an duobus iudicibus degentibus in diversis limitibus dictorum tribunalium Regalium, se invicem inhibentibus, & à qualibet sibi emissa appellatio, ad quod tribunal pro tollenda violentia sit recursum; quam quæstionem dilucide tractamus infra, 2. cap. 10. ver. his, & ordine successivo difficultis, &c. à n. 52. cum multis sequentibus, in simili propozit. & n. fin. ex cuius doctrinis recte ad hanc nostram tollendam difficultatem inferri posset, ubi enim proposuimus illam quæstionem, si iudex in uno degenere districtu, expediat literas inhibitorias contra aliud iudicem, in alio districte degentem, à qua datur inhibitione appellatio, quod horum tribunal pro illius delatione per viam violentie adeundum sit, in

11 quo tres causas diffinximus: quod aut appellatio emititur a judge inhibito, eo quod se dedet pro inhibito, certans appellans ab eo, ut debeat reaflumere jurisdictionem, quia minus iuste inhibitioni non legitima acquieavit; & tunc cum appellatio debeat interponi coram hoc judge gravante, sine dubio ad illud tribunal recurendum est, sub cuius limitibus reperitur iudex opprimentis, à quo appellatur, iusta nostra l. Regiam ad principium hujus s. citatum.

12 Secundus causa sit, quando appellatur ab expeditione inhibitionis, & sic à facto, & gravamine iudicis inhibentis, & tunc similiter non est dubium, quin id tribunal pro tollenda violentia sit adeundum, sub cuius districte inhibens deget, prout hoc distinctionis membrum, & superius latè pluribus doctrinis applica-

tis in d. c. 10. comprobavi, pro quibus mirabilis est doctrina Aloisii Ricci in prax. decif. 326. per rotam, & optimè vide quae nos infra, 4. p. c. 4. & p. 41.

Tertius causa est quando à facto, & à gravaminibus triuioque judicis & sic ab expeditione inhibitionis, & à judge inferiori, dante se pro inhibito, simul est appellatio emissa, & tunc probavimus, & resolvimus, quod cum ista cause sint effectus unum continebant, ac propterea dividii non possint, tum qualiter Regalis Curia pro tollenda violentia super toto negotio adiri poterit, quod ex identitate rationis idem diximus in d. c. 10. ad fin. procedere in duobus iudicibus, ad invicem se inhibentibus, à quorum singulis inhibitionibus, utrumque pars appellari, quia ut dictum est continentia causa dividii non potest; & ideo cuiuslibet Curie pertinet cognitio super violentia ob denegatam delationem utriusque appellationi, si utraque pars appellans conqueretur, ex rationibus fundamentalibus ibidem adducuntur, juxta similem doctrinam, de qua per Joan. Andr. & Philipp. Fran. in reg. obser. de reg. iur. n. 6. Abb. in c. fin. n. 25. de for. comp. Bal. in l. s. quis non dicam rapere, col. 3. C. de Episc. & cler. Marfil. in l. iuni. n. 100. C. de rapt. virg. & in l. fin. n. 110. C. de jur. omn. iur. dum tractant de eo, qui existens in uno territorio emitit sagittam sive scelopum, & occidit aliquem in alio territorio existentem, ut hoc causa uterque iudex sit iudex competens, ne continentia causa dividatur quam doctrinam esse communem testatur Abb. d. 25. Alberi. in 4.p. statuto. q. 79. Nell. de bannit. in 2. p. 1. temp. d. q. 8. Clar. d. q. 27. ver. item posse, Pract. Corrad. tit. de inquisit. n. 8. ver. Ab. tamen usque adn. 17. Prosp. Far. in prædict. l. 10m. iii. de inquis. 9. 7. n. 46. alias enim maximum sequeretur absurdum, ad utrumque tribunal recurri posset & deberet, quoniam diversa, & contraria decreta utraque pars reportaret, & pro exequutione magna sequeretur repugnatio, aliena à natura hujus cognitionis extra judicialis, nuda protectionis, & defensionis naturalis, vide latius in d. c. 10. & pro omnibus iis casibus vide mirabiles doctinas, de quibus nos infra, 4. p. cap. 4. propositum, ver. ultimò pro necessario fundamento, a n. 41.

§ V.

De his causis, & negotiis, quibus denegatur recursus ad supraemam prætoria per hanc viam violentiae.

S U M M A R I U M .

- Judicare unum ex pluribus cum Prætor vetat, cetera committere videatur.
- Exceptio firmat regulam in contrarium.
- Regalia specificata quædā in venditione alicuius terra à Rege facta, & aliqua excepta, omnia regalia ultra excepta venient.
- Causa nonnulli iuris rationibus sunt excepti, ut trahi non possint ad Regia prætoria per viam violentiae, quidam absolute, & quidam deficientē de-
mum qualitate.
- Cause speclantes cognitioni sancti officii sive civiles criminales, non trabuntur per viam violentiae ad Regia tribunalia.
- In regno Aragonum iuris firmia denegatur in causis tangentibus sancto officio.
- Manifestatio persona occulta non datur in Regno Aragonum in causis spectantibus sancto officio.
- Causa inquisitionis plus scandali, quam utilitas affert, si contra eam eam naturam & sigillum ad regia prætoria traherentur.
- Opprimi potius, quam protegi infideles debent.
- Regularia utriusque Jesus causa super correctionem, & via-
statio.

Pars I. Cap. II. Paragr. V.

85

sitatione Monachorum regularium & Monialium non venit ad tribunalia.

11 Abbates & Prelati in suis Religiosis, quorum sunt judges Ordinarii, jurisdictionem ordinariam habent, & de eorum causis cognoscunt.

12 Intecens est religiosorum excessus in tribunalibus recitari.

13 Religiosorum correlio, & quilibet sententia Prelati, non recipi appellationem regulariter, & ubi admittitur non suscendi.

14 Religiosorum Prelati vim exequenda non faciunt, quia eorum sententia non suspenduntur per appellationem.

15 Religiosi appellantes à correctione sui Prelati non possunt in Francia recurrere ad Parlamentum.

16 Religiosi non possunt appellare.

17 A Prelato excedente modum correctionis, & visita-
tionis licita est appellatio.

18 & 20. Cervallus varius, & perplexus, an causa reli-
gioforum trahatur per viam violentiae, reprobatur.

21 Religiosorum causas etiam super electionibus gestas à Prioribus generalibus, & aliis Superioribus inter Monachos, baculus est inauditus, trahi ad tribu-
nalium per viam violentiae.

22 Lex Regia, prohibitis causas religiosorum trahi per viam violentiae, interpretatur.

23 Actus ubi determinatio non appetit, ab usu & con-
suetudine informatur.

24 Religiosorum causa quilibet, qua ex Tridentino tra-
hantur possunt coram ordinariis, per viam violentiae ad Regia prætoria trahi posse.

25 Idem in causis contentiosis pendentibus coram reli-
gioforum conservatoribus, & aliis iudicibus.

26 Concil. Trid. l. 21. cap. 8. explanatur, & seqq.

27 Ordinarius, quanto in defectum superioris per eum admitti potest religiosi non visitantis & corrigentis potest visitare, an ob denegatam appellationem ab ordinario possum religiosi ad Senatum recurrere per viam violentiae.

28 Subrogatus an debet servare statuta ejus, in cuius loci subrogatur, an propria.

29 Episcopus visitans religiosos in defectum superioris iuxta Trid. obseruat eorum infinita prout superior.

30 Causa, Bullam cruciatæ, sub fiduci, & excusum tangentes quomodolibet, non trabuntur per viam violentiae ad Senatum.

31 Apostolica tres gratia, scilicet, Cruciatæ, sub fiduci, &c. concessa sunt ut exercitus Regis fortis reddatur in defensionem Ecclesie.

32 Commissarius generalis Cruciatæ quomodo in dictarum gratiarum executione habeat, & quam, & a quibus jurisdictionem habeat.

33 Commissarius generales, Ministri, & subdelegati, co-
ram quibus sunt conveniendi in causis tangentibus suum munus.

34 Doctor Perez de Lara Senator ab Autore laudatur.

35 & 36. Commissarius Cruciatæ tenetur in singulis dia-
cessibus subdelegatos nominare, cujus qualitatibus, &
de quibus possint cognoscere, & quomodo.

37 Tribunal suprema sunt inhibita, ut nullatenus pos-
sunt cognoscere, etiam per viam violentiae de causis veri-
tibus coram Commissario Cruciatæ, & eorum sub-
delegatis.

38 Sub fiduci repartitio non suspenditur per appellationem, nec contradicitionem, sed ejus statim su executio.

39 Sub fiduci recollectio, & solutio non recipit appellationem.

40 Sub fiduci Charitatium pro alimentis etiam impos-
sum ab Episcopo non recipit appellationem.

41 Scholasticorum cause verientes coram Magistrum scho-
larum Salmantino, & ejus locum tenente, non tra-
hantur ad tribunalia per viam violentiae.

42 Scholasticus, reus, an possit convenire coram judge
ordinario, si degat ultra duas dietas.

Salgado de Protect. Reg.

43 Dieta quid sit, & à quoincipiat loco, usque ad quem finatur, & quid sit stadium, remisive.

44 & 45. Lex Regia de dieta apposta intelligitur respe-
ctu scholasticorum alium inventenit coram Magistro
scholastico.

46 & 47. Scholastico Salmantino in remotis degenti con-
venio coram Ordinario dantur conservatoria liuera
per suum Magistrum scholarum, ut remittatur.

48 Causa de falso referuntur circa declinatorum scho-
lasticorum, & eorum remissione ad Magistrum
scholastico.

49 Scholarum causa pendente coram delegato à Magis-
tro scholarum in remotis, an partes trahi nequeant
ad supremam prætoriam per viam violentiae.

50 A subdelegato delegati cum clausula (appellatione postposta) licet appellare.

51 Causa sui natura exequibilis ad quemcumque vadat
delegata, & transit cum sua qualitate.

52 Qualitas rei inherens cum ea translat, quoque vadat.

53 Scholasticorum privilegium non propter Magistrum
scholasticorum, sed propter ipsos scholasticos datum est.

54 Privilegium durante causa ipsum debet durare.

55 Senator Regius à Salmantino Magistro ob incompe-
tentiā, vel ab alio judge Ecclesiastico excommu-
nicatus, potest cognoscere de causa violentiae ad pe-
nitentiam filialis Regii ejusdem tribunalis.

Seus si iudex excommunicans sit sub alterius tribunalis
districtu, quia ad idem erit recurrendum, ibid.

56 Causa, que non absolue sed deficiente qualitate ad
Senatum non trabuntur per viam violentiae, que sunt.

57 Et ratione.

58 Qualitas attribuens jurisdictionem prius debet con-
flare.

CUM pretor unum ex pluribus judicare vetat, i
cetera committere videtur. Verba sunt Pauli Jurilic. lib. 17. ad dictum relata in l. eum prætor. ff.
de judic. etenim per cognitionem eam cauſam,
& negotiorum, que ad tribunalia suprema non ve-
hantur per viam violentiae, facile cognoscendum, que
juri trahi queant, cum exceptio firmiter regulam in con-
trarium, l. nam quod liquide, §. fin. 1. respns. ff. de pen.
2. legat. l. quæstum, & denique, in fin. ff. de fraude instruſto,
text. junct. gloss. in autent. de non alien. vel permitt.
rebus Ecclesiæ, colat. 2. c. 2. de coniug. lepros. cum aliis,
ita ut causas specialiter ab hac regula non exceptus à
lege, sub ea comprehendendi, dubitavit nemo. Cum
enim Princeps hoc regale supremæ suis tribunalibus
concelleret, a quibus aliquos expressim causas excepto,
ex Ludovico Romano in suo eleganti consilio 271. incipi-
ente Vos tota, ubi dicit, quod in venditione terra san-
ti Lufidii facta per Ladislaus Regem Hungariae, ve-
neunt gabellæ, & jura exitura, que sunt regalia,
ex quo in venditione, quædam regalia sunt specificata
& posse quædam excepta, que exceptio firmar regula
in non exceptis ex supradicis iuribus, quem
refert Everard. In locis legali. loco ab exceptione ad regul.
fol. mibi 55. in princ.

Et quamvis, hucusque dictum sit, defensionis reme-
diū, & recursum saluberrimum, & præstantissimum
esse ad propulsandas, & sedandas injurias iudicium
Ecclesiasticorum justis appellationibus non deferen-
tium: tamen jure nostro Regio merito, iustissime, &
legitimis rationibus aliqui sunt causas excepti, quibus
inhibitæ sunt Cancelleria suprema, ne ad eas per hanc
violeniam traherentur; quidam autem non abso-
lutè, sed deficiente qualitate ex priori genere.

Primus ille est, in causis, nempe tam civilibus, quam
crimis aliibus, quarum cognitio pertinet ad Inquisi-
tores Hæreticæ pravitatis, & ad judices honorum
H publici

publicatorum, etiam sub praetextu sublevandi vi oppressos, sed qui appellare volunt in superscriptis causis adire tenentur sacerdotium Senatum supremum sancte Inquisitionis, quod ita ex Regis decretis prohibitum extat, ut post Jacobum Simancas de Catholicis instit. cap. 36. n. 2. tradit Salced. in additio. ad prax. crim. Bern. Diaz. c. 102. litera A. pag. mibi. 327. colum. 1. ubi refert Regium decretum circa hoc edictum Burgie die 7. Martii anno 1508. renovatum 1553. circa quod legendum est. de Simancas. Cened. in collecta. ad decret. colum. 17. n. 4. fol. 128. ubi dicit in his casibus in Regno etiam Aragonum, nec juris firmam etiam pendente appellatione dari, idem tenet Sebe in tractat. de inhib. 7. cap. 30. §. 1. à m. 44. cum seqq. ubi etiam dicit in illo Regno non habere locum manifestacionem per sonae, qua uti solet justitia Aragonum super manifestanda quilibet persona occulata, seu alterius iniustie detenta à quilibet judice, & quod in iis causis spectantibus Inquisitorum cognitioni; non habeat locum cognitio per viam violentiae, tenet idem. Sebe noviter in epistol. ad Regm. num. 99. quae est in primo tomo decim. ad princ. Rodrig. de annu. reddit. l. 1. quest. 17. num. 75. nam cum in illis negotiis tanto procedatur secreto, ut nec idem parti tescimus copia detur, nefas esset, & minus rationi congruum, tales lites contra ipsorum naturam, rectumque, & necessarium procedendi modum pte oculis tantorum, diverlorum generum, tantique personarum concursus, in supremo regalibus Cancelleriarum de gentibus, publice referre, imò scandali plus affecter, quam utilitas; pro quo bene facit text. in cap. resecande 24. q. 3. cuius verba sunt: Refecandes sunt putridae carnes, & icaciola ovis à caulis repellenda, ne tua domus, massa, corpus, & pecora ardeant, 9 corrumpantur, putrefiant, & intereant. Arrius in Alexandria una scintilla fuit, sed quoniam non statim oppressus est, per totum orbem ejus flamma populata est: ecce text. qui hujusmodi personarum genus potius opprimit, quam defendi permittit.

10 Secundus casus eadem ratione fundatur, & non venit ad tribunalia, nempe, à correctione, & visitaione monachorum regularium, & monialium, ut probat l. Regia 40. titul. 5. l. 2. recopila. in hac verba: Porque somos informados, que los negocios Ecclesiasticos, tocantes a visitacion, y correccion de religiosos, y religiosas, que se hacen por sus superiores, trabe inconvenientes, trabe se por via de fuerza a las audiencias, asy por razan del decreto que conviene tenerse, de lo que ellos se tratan, y por el breve despacho y otra causa: porende mandamos a los Presidentes, y Oidores de las audiencias, que no se entremean, a conoscencia de semejantes negocios, ni mandar traher ante ellos tales procesos por via de fuerza en manera alguna, porque quando en esto viviere que proveer, los del questo Consejo proveeran. Nostras Rodig. de reddit. q. 17. l. 2. n. 75. nam cum à sua judice ordinario, nempe Abbatis, & Praelatis, qui abisque dubio in eos religiosos singulos jurisdictionem ordinariam, non vero delegant habent, qui de eorum religiosorum subditorum causis cognoscunt, quemadmodum & clerici Episcopum, & provisorem ejus, ut relato Emanuele Rodr. titul. qual. Regularium, q. 65. art. 13. tenet Joan. Gutier.

11 prael. q. civil. q. 9. 64. n. 2. versiculo pro quorum, & postmodum in versiculis, in 2. casu principali; imò in eos religiosos maiorem potestatem habent, quam domini in servos, ut latè comprobat Philip. Franch. in cap. 3. circa princ. de appell. multum enim indecens videtur excessus religiosorum quibus honestas, & exemplum magis, quam ceteris commandatum est in tribunalia coram rusticis, & idiotis plurimi ibi frequenter assistentibus recitari, quod abique scandalo id fieri nullo modo possit. Et quia ad effectum hujus recursus, & remedii nullum appellavit religiosis per Senatorum præstari potuerat quoniam nihilominus quod regulariter prohib-

bita sit appellatio à quacunque sententia lata per Praelatos & Abbatibus in suos subditos, & quando in aliquo casu permititur, non suspendit effectum sententia, 13 imò enī non obstante potest procedere ad exequitionem, ex text. expresso in cap. ad nostram 3. in ordin. de appell. ex ratione adducta. Quis vero remedium appellationis non est inventum ut aliquid a religionis & ordinis observantia exorbitanti debeat in sua nequit patrociniū exhibere, &c. ubi Abb. latè, & Philip. Fran. num. 3. & quia talis appellatio frustratoria judicatur ut ex Lancelot. de attenta. 2. part. cap. 12. lim. 18. num. 8. es proper, cùm à tribunaliis illi prælati non possint juberi defere, cùm nullam vim committant exequendo; fructu traherentur processus & merito ad eos trahendos provisio negatur, propterea circuitus viandos; agitur clem. audii. de rescript. & ita tenet Rodrig. ubi proxim. & eadem ratione idem dicit servari in Francia circa appellationem tanquam ab aliis non admittatur à Senatu, seu Parlamento. Rebus. tit. 3. tractat. num. 1. in appell. tanquam ab uia, art. 1. glof. 1. n. 23. 24. & 25. fol. 936.

Et quod in Francia non possint Religiosi appellantes à correctione sui superioris Praelati recurrite ad Parliamentum Regium, tanquam ab usi, sed imò potius appellatione non obstante, possit Praelatus exequi, tenet Scaccia de appell. qu. 27. lim. 26. n. 9. & 10. vers. 15. ego non disced. Gregor. Tholosa in tract. de appell. l. 2. cap. 10. n. 7. veris. in Gallia. fol. 156. & quod Religiosi non possint appellare, tenet Covar. in prael. q. cap. 23. sub n. 6. versicul. 8. idem tenet Domini. à Soto lib. 5. de iusti. & iur. q. 6. art. 3. dicentes. sancte, ac religiosi in religionibus Monachorum appellandi olim 17 subiacti fuile, nam etiam non possit accidere, Monachum aliquem injuria lesum affligi à Praelato; tamen multa damna ex appellationibus sequerentur, quae religionis nervus, & decus potissimum macularent: idem tenet Manue. Rodrig. quest. regul. qu. 29. art. 2. Aragon. 22. q. 69. art. 3. Crol. in prax. 2. part. verb. regulares, veris. 6. idem Rodrig. tom. 1. qu. 29. art. 3. & in summa, in fin. tit. de ord. judic. cap. 13. n. 5. idem testatur Sebe in tract. de inhibito. q. 29. §. 1. sub n. 44. & idem in epistol. ad Regem. n. 99. & sic ex quaeratione, tam ratione scandali vitandi, de quo in l. Regia, quam ratione appellationis prohibita nullo modo admittitur Religiosi in correctione ad recusum Regium. Hoc jure uitum, nam ad ea que frequentius accident, jura adaptantur. l. nam ad ea ff. de legibus.

Sed dictam tamen regulam, quam ut firmissimam haecenus firmavimus, appellari non posse à Praelato religioso gravante, & opprimente suum subditi religiosum, limitandam esse, quando in correctione, & visitatione Praelatus modum excusat, quia tunc potest licite appellare Specula: tit. de appell. §. 3. in quibus autem casibus, Franch. in c. de prior. n. 31. sub n. 1. de appellat. Card. Alexand. in d. c. ad nostram. l. 3. n. 3. versiculo nota 2. & Decius n. 1. & seqq. Marant. de ord. judic. 6. part. actu 2. præ. verb. & quandoque appellatur, lim. 27. sub n. 333. Gregor. Thol. de appellat. lib. 2. e. 10. & aperius d. n. 8. fol. 151. Reginel. eodem tract. l. 2. c. 3. n. 229. Scaccia de appell. q. 17. limi. 26. nu. 12. & de excessu Praelati in visitatione, vide multa per Pavin. tract. de visit. 1. p. qu. 10. per toian. fol. 189. & sequentibus, & ita intelliguntur, prout loquuntur. Navarr. l. 2. conf. tit. de appell. conf. 4. n. 5. & in cap. nullam 18. q. 2. n. 51. prout & illum intelligit, & lequitur Cened. in Canon. q. 26. sub n. 22. vers. adverendum tamen est.

Quia limitatio probatur ex text. in cap. de prior. 31. de 19 appell. quem ita ibi intelligunt, & interpretantur Doctores citati, & est optima gloria ibi verb. conuenienter, & est text. in cap. licet, de ordin. & ita illum etiam intelligent Doctores communiter ibi Calderi. conf. 3. sub titul. de appell. Anchara. conf. 42. Abb. in d. cap. ad nostram, num. 7.

Concil. Tridentinum permisum est ordinariis, de causa religiosorum cognoscere (de quibus diuidicte per Cened. in canon. quest. 26. & alios de quibus nos latius infra. 3. tom. 6. p.) poterit licet per religiosos recurrere ad Regium Senatum per viam violentiae, quia sunt operari ab eisdem ordinariis, quia tunc jam dicta causa excludit ambitum, & claustra religionis, & in illis cessat ratio nostra legis; item etiam idem dicendum erit, & à fortiori in causis, de quibus cognoscunt religionum confessorates in foro contentiofo, justa Trid. Jeff. 14. 25. c. 5. & nos suo loco dicemus infra, tom. 3. 5. p. 6. ac etiam alius quilibet judex extra religionem, cognoscens de quilibet religionis causa ex identitate rationis, & ita practicatur.

Si quid dicendum circa dispositionem Concilii 26 Trident. Jeff. 21. c. 8. dum loquendo de religiosibus, in his inquit: Et si in eis vigeret observantia regularis, provideant Episcopi paternis admonitionibus, ut eorum regalium superiores juxta eorum regularia instituta, debitam vivendi rationem obseruant, obseruant, & sibi subditos in officio contineant, & moderantur. Quid si admonti intra sex menses non viserant, vel correrent, tunc idem Episcopi etiam ut delegati Sedis Apostolicae eos visitare possint, & corrigeret, prout ipsi superiores possint juxta eorum institutione, quibuscumque appellationibus, privilegiis, exemptionibus penitus remotis, & non obstantibus, & c. 27. an 23. tunc data contumacia procedente ordinario in religiosum correctiones, poterunt ob negatam delationem appellatione ab eo interposita configurare religiosi ad Regium Senatum pro violentia tollenda.

Et videtur quod sic per doctrinam Bald. in l. certum, 28 cap. 5. sub n. 22. versiculo item dubitatur, veris fit. Cod. unde legit. & uide cog. quem refert, & sequitur Socin. conf. 195. circ. a primum sub n. 1. vers. & præmissi l. 2. dicentes, quod si per statutum sit affligendum unum tempus Capitaneo, & aliam potestati, & in aliquo casu potestis si subditus Capitanus, debet potestis judicare secundum ordinamenta potestatis, & non secundum ordinamenta Capitanei, quia subrogatus non tenetur servare statuta ejus, in cuja locum subrogatur, sed propria. Sequitur Scaccia de appell. quest. 18. n. 15. ergo tenetur Episcopus admittere appellationem, sicut in causis suis, & religiosi poterunt uti Regio recurru.

Se l contrarium verius, tum juxta verba dicti Conclili ibi: (Prout ipsi superiores possint juxta eorum instituta) que enervant vires doctrine Bald. hujus causus respectu, & sic cum omnibus suis qualitatibus debet correctionem, & visitationem gerere prout religiosi superiores attendunt causarum natura propria; tum etiam quia in eadem correctione eadem viget ratio fundamentalis nostra legis Regie 40. proper quam in iis religiosorum causis recurris impeditur, & ita firmiter tenendum est in praesentis difficultatis resolutione.

Tertius casus est in omnibus causis, & negotiis attingentibus quoquo modo, vel attingere valentibus, 30 tres gratias, i.e. concessiones à Pontificibus concessas, multis confirmationibus vallatas, Principibus Catholicis Hispaniarum Regibus, nempe Bullam sancte Crucis subfidiis, & excusatum, eò motu, quantum cum ipsi Catholicis Reges proprium suum patrimonium pro Ecclesia, tam deuoto zelo conlumpassent, ut protervi, & infideles, heretici, & idololatriæ ad Ecclesie communionem, & confirmit reducentur, juxta ea quae Justinianus Imperator inquit in 25. constitutione de contributoriorum indulgentiis, ibi: Nam aerarium cum multis prægravatum debitis, & ad extremam redactum invenientur inopiam, are alieno in nos suscepimus, & rem militarem, que jam necessariarum rerum inopia defluxerat, ut undique republica Barbatorum labet.

H 2. Gateretur

Salgado de Proct. Reg.

statuerit irruptionibus. Melius dici potest, hunc exercitum, & praeium Ecclesie potius, & Ecclesiastici statutus, quam Principis secularis, cum fiat ad exaltationem & augmentum fidei.

31 Igitur no Ecclesia, Christianaque res publica molestias, & incursionses iniuriorum sancte fidei paternorum, tres praedictae gratia eis à Sancta Sede concessa fuere, ut ex procello, & produculo ab eis, atque simul ex Regio patrimonio fortis reddatur Catholicus exercitus, & vincat Leo.

32 Ad executionem harum concessionum, & gratiarum Commissarius est quidam generalis, qui praest omibus causis, & negotiis eas attingentibus, ita que Commissarius Ecclesiasticus, & spiritualem jurisdictionem exercet, delegatum scilicet per summum Pontificem, cum res, & personas Ecclesiasticas, & spirituales comprehendantur gratiae haec, & temporalem etiam à nostro invictissimo Rege concessam, sic per vim auxiliū & bracium secularium illam directe, & regulariter sibi dante, & attribuente, ut in confusio, quod vocamus de la Cruzada, causas dirimant temporales, que coram ipso frequenter inter sacerdotes tractantur, in quibus potius jurisdictione declinari, qui scilicet praefit d. consilio Crucis, non appellatur Praeses, sed Commissarius generalis, sicut dictus, quia commissam sibi jurisdictionem, & delegatam à Papa, & Rego exercet, & Generali ad differentiam ceterorum Commissariorum inferiorum subdelegat, quibus ipse immediate praest; qui etiam alibi conveniri non potest, quam coram Summo Pontifice, ac pariter ejus ministri in his, que sua recipiunt officia, & munera, alibi conveniri non queunt, nisi coram ipso Commissario generali, in iisdem concessionis Bulla, & gratia dicuntur, & refutatur

in compendio 3. gratiarum edito per doctissimum virum scientiam, & experientiam decoratum, magnaque ingenii facilitate, & claritate praeditum, omni laude, ac sublimi premio dignissimum, Licens. Perez de Lara fol. 66. in prin. tit. de los privilegios y efusiones, Sec. I. & ibi fol. 16. tit. del oficio del Comisario General, multa de tali officio videbis, & invenies.

33 Iste Commissarius generalis tenetur suam commissiōnem subdelegare in singulis Diocesis, & Capitibus Provinciis, sive patribus his, qui in Cathedralibus Ecclesiis præbendas habuerunt, Magistratus, & Doctoratus, aut inquisitoribus, si ibi sint, & in eorum omnium subdelegatorum absentia, vel impedimento aliis subdelegatos nominet ipse Commissarius Generalis, qui quidem sint periti, & literati, graduatique, ac interemerat conscientie, & opinione, dummodo isti Commissarii subdelegati in singulis Diocesis duos numero non excedant, juxta l. 12. §. 2. in tit. 10. lib. 1. recipiat. & in concordia regnum Castellæ, & Leonis super excusat, quam translatiōne acceptavit Rex noster, relata in d. compendio trium gratiarum lib. 2. del excusado, fol. 66. s. item que por los reverendissimos jueces Commissarios &c. qui quidem subdelegati cognoscunt de omnibus causis quomodo libet contingentibus bona, & administrationem eorum, & rationem dictarum gratiarum, & compositionem Bullarum, bonaque etiam eorum, qui ab intellecto decidunt, fine contanguineo intra quartum gradum, & ea, que desperita, & pro derelictis habentur, & sine proprii Domini cognitione sunt (que nos monstremus dicimus) que simul annexa, & applicata sunt Crucis, de quo & de modo procedendi in his causis, & in bonis, & in applicatione bonorum deputitorum, sive monstremorum, & ab intellecto venientium, vide latissime, & omnia de materia require d. compendium, lib. 1. fol. 276. cum seqq. ubi ad amissim instructiones procedendi, his subdelegatis data, & ad que earum extendatur cognitione referit, multaque de his mentio fit in l. 10. tit. 10. 1. lib. recipiat.

34 Quorum omnia causarum cognitio ad eos priva-

tive pertinet: ita ut Præsidentes, & Auditores omnium in universum Cancellarium, ceterarumque audiendarum regalium inhibitum sunt expressè, in l. tit. 10. l. 1. recipiat. ita ut de eisdem causis, & negotiis cognoscere non possint, nec recipere appellationem, seu appellations a sententiis, decretis, seu iustis, & compulsionibus interpositis, quas si forsan receperint statim ad d. Commissarium generale, seu eju subdelegatos remittant, nec de his sententiis, & decretis recursum aliquem etiam per viam supplicationis, gravaminis, nec nullitatis ad ea tribunalia eatur, nec ad alia etiam inferiora, sed tantum ad supradictum Commissarium generali, ad quem dictorum tantum cognitio pertinet ex d. l. 9.

Quod adeo verum est, ut dicta inhibitory etiam ad 37 nostrum causum extendarit, ita ut nullo modo cause praedicta quoniodolibet coram d. Commissario generali, seu eju Commissario, & subdelegato tractare contigerit, ad praedicta supraem tribunalia per viam violentie remittantur, juxta l. 8. d. tit. 10. lib. 1. recipiat, quae idem diponit circa quartas Regibus pertinentes, ibi: A pedimiento de algunas personas mandan traer los procesos, &c. seán fecho y tratado ante el juez Comisario, y executor general, y ante sus subdelegados a las dichas mis audiencias Reales por via de fuerza y que cognostan dolos, y que les mandan otorgar las apelaciones, y que interponen de los dichos Comisarios, y jueces generales, particulares, y que los compellen, y apremian a esto, y porque esto podria ser en gran danno, y prejudio de las dichas Bulas, y subdios, &c. mandamos a los dichos Presidentes, y Oidores, que no vos entremetas, a consecer por via de fuerza, ni otra manera alguna de causa proceso, ni diferencia tocante a las dichas Cruzada Bullas, y quartas, y subdios, y quentas dello, ni admitatis peticiones, &c. idem tenet Bobadill. in Politi. l. 2. cap. 16. num. 9. Rodriguez. de annu. reddit. lib. 1. que s. 17. num. 75. Azeved. in l. 2. tit. 6. lib. 1. recipiat. fol. 146. in prim. refutet etiam in d. compend. lib. 2. del subdicio, titul. de concor. de Cast. y Leo, fol. 10. vers. otros que son a gestad ad fin. Joleph. Señor traxt. de inhib. cap. 30. §. 1. sub num. 44. & iterum in episi. ad Regem, num. 99. que est in 2. tom. decisi. ad prin.

Imo causis subdici, nempe, circa repartitionem, 38 que fit per repartidores cuiuscunque Ecclesie, & diœcesis, statim talis repartio exequitur, vñtrisque ad debito exequitionem absque aliqua dilatatione, non obstante quacunque contradictione, aut appellatione, nec possint dari provisiones Domini Commissarii generalis ad effectum impediendi predictam partitionem, factam exactionem, nec exequitionem ejus, quod si in contrarium factum sit, & dari provisiones tales contigerit, obducuntur, & non adimplentur, nec eis obstantibus cessat dicta repartitio, exequitio, nec recollatio ejus, ut confit ex dicta concordia regni Castella, & Leonis, de qua in d. compendio, ubi proxime, fol. 11. vers. otros el repartimiento que se hizo en el dia subdicio, &c. ita etiam in eorum exequitione, & collectione proceditur appellatione postposita & remota, ut probatur ibi f. 6. §. en la Cobranza del subdicio, quod etiam jure 39 communis videtur probari: nam cum hic agitur de collectione rerum in subdicio militia cancellarium: cum non requirat altiorum indaginem in eis, recipienda appellatione non est, ad effectum demorandi exequitionem collectionis, quod effectum suspensivum latim: de rebus etenim est, que dilatatione non patientur, expondo ad propositum text. firmè exprellum in l. si res delationem, fin. ibi: Si res delationem non recipiat, non permititur appellare, veluti nec testamentum aperiatur, ut D. Adris. confitit, nec frumentum in uolum militum in annona subdicia contrahatur, &c.) qui text. ad propositum elegans est, & quia cum hoc recipiat militum alimenti, & fuentationem, & ad id solum concep-

concessum est à Pontificibus ad sustentationem, & alitionem 100. galerarum, & triremum contra perfidos, & ideo dicitur, & appellatum est subdicio, ut expresse dicitur in compend. l. 2. del subdicio que sea la gracia, y concession del subdicio, fol. 3. ad fin. & fol. 1. quo cau quod charitatium subdicio pro alimentorum, nempe, necessitate etiam ab Episcopo impostum habet hoc idem privilegium, ut in eo minimè appellatio admittatur, ut expresse tenet Ballenc. in tract. de caritativi subdicio, q. 55. Gigan. de penit. q. 95. n. 4. igitur si in his causis potest judex, lege permittente, & absque viro attentatio suam sententiam exequi, non obstante appellatione; frustre quereret hoc defensionis auxilium appellans, cum iudex nullam vim facit, nec injuriam exequendo sententiam privilegiatam, & sui natura exequibilem, arg. reg. qui iure suo, de reg. iur. quorum processuum traductio ad supremam tribunalia maneret illusoria, quod evitare judges, & iura debent, ex text. in cap. causam qua, ubi omnes Doctores communiter solent adnotare l. 3. & plus dicti, ff. ad exhibendum, & in §. interdum, ibi: Quia vindicare non possum, nec ad exhibendum experiri, &c. nec tali appellanti prodest protestatio violencia coram judice: Commissario generali, vel eju subdelegato, qui protestatio de illo acto facta cuius eventus nihil operatur, nihil valeat, nec verenda est, l. bac stipulatio ff. divisus, ff. leg. legator nomine cave. l. non cogendum, §. mortis, ff. de oper. nov. & in c. cum M. Ferrar. de constitutio.

41 His & proximus quartus casus est, & ab hac regula supraposito exceptus, causa nempe, quilibet attingentes conservatores Salmantinæ universitatis, nam ab eo quod Magister scholarum, & eis locum tenentes prouinent, decernunt, & declarant, si appellationibus super ipso interpositis non detulerint, nec deferant, sed his propis ad tententiarum executionem procedunt, prohibitus ita provisiones ordinarias à Cancellaria, & audientiis supremis dati, ut ad eas processus trahantur ut confit ex l. Regia 18. cit. tit. 7. l. 1. recip. Boba. in Poli. l. 2. c. 16. n. 9. & alii ex rationibus in d. c. l. Regia, à scriptis ceteris motivis ad privilegium studentibus concessum.

42 Unum tamen distillare non possum, quod frequenter in tribunalibus versatur, saepque de eo dubitari vidit; an l. 20. ed. tit. 7. lib. 1. dum disponit, & refringit jurisdictionem Magistri schol. ad duas dietas tantum, refringensque l. 18. §. 2. qua quatuor dietas concedebantur, procedat, & habeat locum non solum quando scholasticus est actor, & vult trahere ad d. judicem suum alium, putat, & secularum, sed etiam procedat, quando scholasticus res est, ita ut scholasticus Salmantica matriculatus, & in quo qualiteras requisitæ concurrent ad utendum hoc privilegio, si exuta duas predictas dietas degat, & ibi conveniatur, & accusetur coram judge ordinario, cuius jurisdictionem declinaverit, an remittatur ad Magistrum scholarum. Quid autem sit dieta, que stadii comprehendat, & iste diea dieta à quo incipiant numerari, & usque ad quem locum, vide latissime, & ex aliis per Azeved. in d. l. 20.

43 Et breviter solvendo dico & suppono ex d. l. Regia, scholasticum posse trahere ad suum Magistrum scholarum reum quemlibet; etiam secularum; vel alium suum debitorem, ut confit ex d. l. 18. & ibi Azeved. itaque omnes dietæ, de quibus loquitur jus Canonicum in c. nonnulli de script. & in cap. statutum, §. cum verò, & §. cum autem, ead. tit. in 6. & in c. olim 7. de exceptio, & in conservatoriis, & legibus Regis, non limitata fuere, nec effet necessarium, nisi quando aliquis in prima vel secunda infantia extrahitur à proprio foro, & diœcensi contra regulam juris, que habet, quod actor forum rei sequi debet; & quia privilegium, quod contra hanus regulam habet scholasticus, ut tradit Rebuffi in tract. de privil. scholast. privil. 61. & 62: indistincte, & absque limitatione distinxit nimis effet ipsi reis damnosum,

Salgado de Proiect. Reg.

& sic in d. §. 2. l. b. 18. cum necessarium, & ratione congruum vñsum fuit jubetur ut Magister scholarum, seu eius locum tenente minimè posset ad se trahere personam aliquam ultra dictas dietas, quæ referenda sunt ad scholasticum, qui ut actor trahit reum ad suum jucicem, ex gloss. expresa in c. si diligenter, verbo pertractant, de for. compet. quæ allegans cap. insolita 11. q. 1. dicit referendum ad actorem, ex cuius propria verbi significacione d. cap. si diligenter, & nonnulli, cap. olim, suprà allegata autent. habita, ibid. trahere tentaverint, quia reum trahit invitum actor, ut ex Rebuffo in l. 1. de verb. signifi.

Sicque d. l. videtur loqui in scholastico, ut actore 45 trahere volente alium extra duas dietas coram suo iudice scholastico, & ita est communis praxis Salmantina. At quoties contigerit scholasticum, etiam in remissis conveniri five in civilibus, five in criminalibus coram iudice ordinario illius provincie; à suo scholastico statim ut ipse posset, sibi dantur conservatores & in certis constitutionibus universitatis, & clausulis Bullæ Innocentij, relate ad literam per Azeved. in d. l. 20. ubi per te videre poteris: d. autem l. 20. solum venit ad refringendum quatuor dietas praedictas, de quibus in d. l. 18. c. 7. ad solas duas, ut inquit Azeved. in d. l. 20. a principi. ubi dicit, studentes suos trahere debitos utique ad quatuor dietas, idem dicit Rebuff. ubi proxime, privil. 61. ubi allegat nostram legem Regiam, dicitque Innocent. VIII. has dietas reduxisse ad ius Canonicum decretalium; nempe, cap. nonnulli 28. de rescript. & sic intelligit, prout intelligenda est d. l. Regia Hispana Bulla, & conservatoria, quas referit, quando scholasticus actor est, & in privil. 165. & 177. mentionem facit de transactio concord. & pacto sancte fidei, de qua in dicta lege 18.

Et si resolutio, ut scholasticum Salmantinum in universitate matriculatum, in quo cetera requisita in d. l. 18. concurrunt, quoque vadat, & ubique locorum, comitatus suum privilegium fori, & sequitur, sicut umbra corporis, aut si conveniatur, vel accusetur civiliter, vel criminaliter coram iudice ordinario etiam extra praedictas duas dietas opponere fori exceptionem, ad Magistrum suum remitti necessariò debeat cum elo- glio l. non dubium, ibi: Illud à quibusdam observari solet, ut cum cognoverit, & confiterit, remittat illum cum elogio ad eum, qui provincie praefit unde est homo est, quod ex causa faciendum est, ff. de custo. & exhib. reorium, ut in milite l. de militib. ibi: Ita iervatur, ut ad eum remittant, si quid deliquerint, sub quo militant, & cff. cod. l. deffortem, cum aliis pluribus de milita: & in clericis, cff. iudex latius, de sen. excomm. in 6. & alibi passim; & ita communis stylus dietæ universitatis Salmantinae matriculatus, & in quo qualiteras requisitæ concurrent ad utendum hoc privilegio, si exuta duas predictas dietas degat, & ibi conveniatur, & accusetur coram judge ordinario, cuius jurisdictionem declinaverit, an remittatur ad Magistrum scholarum. Quid autem sit dieta, que stadii comprehendat, & iste diea dieta à quo incipiunt numerari, & usque ad quem locum, vide latissime, & ex aliis per Azeved. in d. l. 20.

44 Et breviter solvendo dico & suppono ex d. l. Regia, scholasticum posse trahere ad suum Magistrum scholarum reum quemlibet; etiam secularum; vel alium suum debitorem, ut confit ex d. l. 18. & ibi Azeved. itaque omnes dietæ, de quibus loquitur jus Canonicum in c. nonnulli de script. & in cap. statutum, §. cum verò, & §. cum autem, ead. tit. in 6. & in c. olim 7. de exceptio, & in conservatoriis, & legibus Regis, non limitata fuere, nec effet necessarium, nisi quando aliquis in prima vel secunda infantia extrahitur à proprio foro, & diœcensi contra regulam juris, que habet, quod actor forum rei sequi debet; & quia privilegium, quod contra hanus regulam habet scholasticus, ut tradit Rebuffi in tract. de privil. scholast. privil. 61. & 62: indistincte, & absque limitatione distinxit nimis effet ipsi reis damnosum,

Illiud tamē rei de qua agimus, utilissimum non 49 omitendum est, an cauile, & negotia agitata coram delegato Magistri scholarum ad partes remotas dari solito

solito eadem prærogativa funguntur, qua gaudet ipse Magister, ne possint per viam violentiae ad Senatum trahi; exemplo res fuit manifesta, nempe, in casu supradicto, vel quando scholaris extra Salmantinam Universitatem degit, & ibi deliquerit, accusatur coram Cancelleria, vel Regis audiencia, vel alio judice, Magister scholarum emitit inhibitionem, vel supplicatoriam cum comminatione censuram, & ut ad eam respondeat Procurator Regius fiscalis, vel iudex, commodius fulet dictus Magister delegare causam super illa exceptione declinatoria, aliqui in illo eodem loco, ut declareret, an gaudere debet scholaris privilegio, vel non, iudicibusq; & tribunalim imponat censuras, & interdicta; nunc quoque iugiter, an si iudex à declaratione, & interdicto appellaverit, & protestatus effet auxilium Regium hoc, an eo uti posset, & sic an causa hoijusmodi judicis delegati possint trahi ad Cancelleriam per viam 50 violentiae, quicquid est à nemine tacta, videtur quod sic: Primo, quoniam quando causa committuntur aliqui cum clausula, recusari, vel appellatione remota, si quilibet iudices Ecclesiastici pro eo, quod scholasticum vel qui se clericum dicit, idem tribunal detinet, negatque relaxandum, à quibus censuris, & interdicto Regius fiscalis ipsius. Audiencia, vel Cancelleria defensor jurisdictionis regalis, appellat, & protestetur auxiliu violentiae, praxis obtinuit, & obtinente, ipsum idem tribunal cognoscere de hac eadem vi, si sub ejus districto est iudex Ecclesiasticus, qui idem excommunicavit, vel interdixit, fin autem, id est, non sit sub ejus districto, puto recurrentum esse ex parte fiscalis, ad id tribunal, sub cuius districto iudex deget, iusta l. 39. tit. 5. l. 2. novae recipil. fol. 64.

Hactenus de his causis, & negotiis, quæ reperuntur absolute prohibita, protracta ad supremam prætoriam per viam violentiae, atque in eis à principio denegantur provisiores ordinariae, prout vide ex iis que hactenus dicta sunt.

Aīz autem sunt cause, que non absolutede sunt prohibite (ut diximus ad princ. bījus §.) sed deficientie qualitate, prout sunt appellationes à sententia mere interlocutoria, que nec habet vim definitivam nec continet damnum irreparabilem, nec prejudicium para causæ principali, quod in l. 38. tit. 5. lib. 2. recipil. ibi: Para que no otorguen las apelaciones de autos interlocutorios y estos en grande agravio de las partes, y se impide la vista de otros muchos negocios, mandamos a los Presidentes, y Oidores de las dichas Audiencias, que de aqui adelante no libren cartas para tráber por via de fuerza, procesos algunos Ecclesiasticos de autos interlocutorios, salvo si fueren tales, que tengan fuerza de definitiva, y que en ella no se pueda reparar.

Et cū difficile sit propter varietatem, & intricatem causam, in quarum discursu rei natura & qualitas alterari afforet docere de hujusmodi qualitate, quā fundatur Regia potestas, nec aliter directè, nec indicatè, possit constare legitimè, quām per ipsorum actionum inspectionem; idonea esse est, ut acta exportentur ad tribunalia, ut inde deducatur, an si appellatum à sententia, aliquam ex dictis qualitatibus habente, prout alias videmus etiam in jurisdictionibus, ubi qualitas attribuens jurisdictionem, prius debet confitare, l. 2. §. sed si dubitatur, ff. de jure l. si quis aliena, eodem tit. l. 1. ait 58 prator, ff. ne quid in flamine publico, l. prator, ff. docere, ff. in bonorum apud B. B. l. multum ff. de condit. & dem. & in l. si finit. & Julianus, ff. de domino infelio, Paris. de syndicat. & judices puras, col. 3. ver. siccuso judice tempor. n. 13. cum aliis relatis ab Andrea Gaill. in tract. de pace pub. c. 13. n. 12. & seqq. libr. 1. plurima notanda in proposito congerit Fari, in tract. criminis tit. de inquis. qu. 8. m. 85. & seq. & qu. 1. n. 87. & n. 10. à n. 26. & maximè ubi non auditur contradicere, nec in contrarium allegatio, ut hic, de quo latè Fari, ibi, Mart. de jure p. cent. 2. cas. 129. à n. 20. fol. 225. & casu. 145. n. 3. 4. & 8. quare processu adducto cognoscitur, & inspicitur in Senatu natura, & qualitas appellationis vere, & evidenter, & secundum eandem decernere solent, vel deferre iubere, vel in totum remittere, & ita communiter practicatur

dicta

dicta lex Regia 37. quia stylus, & usus optimus est legum interpres.

C A P U T III.

Appellantib; ab aliquo gravamine, quo finem suæ iudicis jurisdictioni imponit, vel aliter exprimir, ita ut ea penitus ad reponendum caret, vel quando post gravamen illatum iudex abit, vel obiit: quemadmodum sumpus Senatus per viam violentiae aditus, consulere queat.

S U M M A R I U M.

- 1 A declaratione judicis se non judicem declarantis, vel se inhibentis, legitime appellatur, & Senatus Regius appellatione deferendum decernit, vel tertium genus decreti expedit, & ibi exemplum.
- 2 Iudex Ecclesiasticus provisionis Regia sibi intimata respondens, jurisdictione, carere, ut pluribus casibus ibi relatis, quid faciendum, ne inane sit decresum Regium.
- 3 Iudex referens appellationis alias non legitima, seu non deferenda, abdicat à omnimodam jurisdictionem.
- 4 Iudex inhibitus ad jurisdictionem superioris, vel se inhibens, caret jurisdictione, nec aliquid decernit in sententia executionis, etiam privilegiata.
- 5 Et idem in iudice se declarante non judicis remissio.
- 6 Iudex qui functus est officio suo, non potest se in causa intrrompere.
- 7 Repositio actorum, seu alii actus jurisdictionales geri non posse ab alio, quam à iudice non privato, seu jurisdictione carente.
- 8 Omnis res per quacunque causas nascitur, per easdem diffusor, ibid.
- 9 Solemnitas que requiritur in construendo, requiritur in destruendo, ibid.
- 10 Valet argumentum de contraclu ad distractum, ibid.
- 11 Iudex Ecclesiasticus non debet astrinxi per provisionem Regiam ad faciendum id, quod sibi iure prohibitum est.
- 12 Revocare, & reponere attentata appellatione pendente pertinet ad iudicem ad quem, non ad alium.
- 13 Secunda iustitia, vulgo sobre carta, decernitur in Senatu contra iudices Ecclesiasticos volentes evitare repositorum attitudo respondentes provisionibus Regis non posse attentata revocare, qui carent jurisdictione.
- 14 Jurisdictione necessaria non est ad effectum reponendi attentata.
- 15 Iudex procedens juris ordine non servato reputatur privata persona, & sine jurisdictione.
- 16 Quæ de facto sunt à iudice, de facto per eum revocari ius est.
- 17 Iudex qui permisso iuri ordine, & sine citatione professione abstulit, poterit de facto eam revocare.
- 18 Iudex faciliter concedendo, ita debet esse in reponendo, ibidem.
- 19 Iudex qui tenutam, & possessionem abstulit aliqui non citato; illam eidem restituere potest, nec sibi obstat quid efficio suo functus sit.
- 20 Iudex revocando professionem nulliter datam procedit, tanquam persona privata, & presumitur facere modo, qui facere potest.
- 21 Jurisdictione non requiritur ad revocandum ea, quæ de facto sunt à iudice.
- 22 Attentata licet regulariter ad iudicem ad quem revocare pertinet, tamen, potest etiam iudex à quo attentata post appellationem à seipso revocare.
- 23 Attentatum à parte, & attentati à iudice à pari procedunt ad hoc, ut iudex attentans possit revocare, ibid.
- 24 Libera facultas cōceditur à iure judicii à quo ad revocandum attentata cum sit ad facilitorem cause exitum.
- 25 Interlocutoriam executioni mandatam non revocat iudex, nisi nulla sit, nam tunc revocat, & executionem reponit.
- 26 Propositionibus Regis quotidie jubetur iudicii Ecclesiastico vim inferre, appellationi deferre, & attentata omnia reponere per seipsum, ipseque reponit cum effectu.
- 27 Violentiarum cognitionis manus esset, si iudex, qui attentavit, non posset reponere attentatum, prout sibi iudetur à Senatu.
- 28 Iudex Ecclesiasticus ad reponendum non egit jurisdictione, & ideo contra eum secunda iustitia, vulgo sobre carta expediens, ad reponendum cum effectu, thid.
- 29 Executor, vel alius iudex delegatus Pontificis seu Nuntii ad aliquam causam si attentat, & dum pars gravata accedit ad Senatum, abit in longinquum secum acta processus asportando: pars gravata debet occurrere ad superiorum iudicem ipsius gravantis, n. 24. & non ad Senatum.
- 30 Acta processus sunt necessaria, ut violentia in Senatu detegatur.
- 31 Violentia, seu iniquitas judicis allegata in procedendo ex actis ab eo gestis constare debet.
- 32 Defectus processus ex actis eius constare debet.
- 33 Princeps, & ejus Regia tribunal in elevanda vi illata à iudice Ecclesiastico, sine jurisdictione, & extrajudicialiter procedunt, & ideo recipere testes, vel alia judicialia facere ab hominum esset, d.
- 34 L. 36. tit. 5. lib. 2. recipil. explicatur in illis verbis, el proceſſo originalmente, el qual trahido sin dilacion, &c. ib.
- 35 Ablativus absolutus importat conditionem, & formam sine qua non habet locum dispositio. Procesus originali non adducto, non cognoscitur de violentia in Senatu, ibid.
- 36 Diſcio, si, in dispositione apposita, illam reddit conditionem, qua deficiente non verificatur dispositio.
- 37 Lex requirent aliquod genus, seu modum probationis in aliquo actu, debet adimpleri specificè, & aliter probari nullo modo potest.
- 38 Lex, seu statutum potest occurrere aliqua utilitate, aut evidente causa (ut hic) facere ut probatio valida, & perfecta in aliquo actu, sit invalida & imperfecta.
- 39 Lex, vel statutum factum ob publicam utilitatem si requirat certum genus probationis, non admittitur, alius probatio simus cum requisita.
- 40 Senatores abfinire debent à violentia, & cognitione, etiam ex defectu processus sibi apparere non posse, cum nihil certum decernere possint.
- Lex absunt, ff. de poenis, declaratur, ibid.
- 41 Cognitione violentia processu originali adducto ad tribunal Regium recte procedit, & decretum tribunal prout ex alio adductu colliguntur.
- 42 Decretum expeditum in Senatu in causa violentie quomodo exequendum, si iudex Ecclesiasticus, contra quem datum est, absit, remissio.
- 43 Notarius apud quem adsum acta gesta per iudicem Ecclesiasticum contra quem violentia initata est in Senatu, etiam absentem, compellendus est ad exhibendam.
- 44 Tabellio debet registrum, seu protocolum instrumentum actuum judicialium, & extrajudicialium scribere, & non potest tradere partibus nisi iudicis praecipto.
- 45 Regium tribunal quamadmodum se habere possit ad executionem decreti violentie lati contra iudicem Ecclesiasticum post gravamen illatum absentem & absunt.
- 46 D. l. 36. tit. 5. lib. 2. recipil. ponderatur in illis verbis, provean que el tal juez la otorgue, &c.
- 47 Iudex Ecclesiastico vim inferente mortuo ante repositionem, an evanescere decretum violentia debet, cum ipse si gravans & attentans, & contra eum opprimit in Senatu querelam obtulit, & decretum contra eum dirigitur.